

ARS TRANSLATORICA VIII

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Філологічний факультет
Кафедра романо-германської філології

НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ УКРАЇНИ
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет лінгвістики

**ARS
TRANSLATORICA**

**ВИПУСК
VIII**

РІВНЕ - 2023

УДК 81'255.2

A 80

Ars Translatica: зб. перекладів / Упорядники: О.В. Константінова, О.П. Демиденко. Рівне: РДГУ, 2023. Вип. 8. 179 с.

A 80 Ars Translatica: The Collection of Translations / Compilers: O.V. Konstantinova, O.P. Demydenko. Rivne: RSUH, 2023. Issue 8. 179 p.

У збірник увійшли українські переклади з невеликих художніх та публіцистичних творів або уривків з них англійською, німецькою, новогрецькою, польською та французькою мовами, а також переклади українських творів англійською і французькою. Збірник призначений для всіх, хто цікавиться проблемами перекладознавства.

The Collection includes Ukrainian translations of English, German, Modern Greek, Polish, and French pieces of fiction, poetry, and journalism, as well as English and French translations of Ukrainian texts. The Collection is intended for a wide circle of admirers of the theory and practice of translation.

УДК 81'255.2

Редакційна колегія:

Головний редактор – **Деменчук О.В.**, д-р філол. наук, професор.

Відповідальні редактори – **Константінова О.В.**, канд. філол. наук, доцент;

Демиденко О.П., канд. пед. наук, доцент.

Члени редакційної колегії:

Аладько Д.О., канд. філол. наук, доцент; **Бондар Л.В.**, канд. пед. наук, доцент;

Буць Ж.В., канд. філол. наук, доцент; **Завадська В.В.**, канд. філол. наук,

доцент; **Кривенко С.М.**, канд. філол. наук, доцент; **Куликова В.Г.**, канд.

філол. наук, доцент; **Кучма Т.В.**, канд. філол. наук, доцент; **Орел І.І.**, канд.

філол. наук, доцент; **Павлова О.І.**, канд. філол. наук, доцент; **Павловська Л.О.**,

канд. філол. наук, доцент; **Чеберяк А.М.**, канд. філол. наук, доцент;

Школяр Л.В., канд. пед. наук, доцент; **Romain David** (L'école Raspail, le Havre, France).

Рекомендовано до друку Вченою радою

Рівненського державного гуманітарного університету

(протокол № 9 від 31.08.2023 р.)

©Автори публікацій, 2023

©Рівненський державний гуманітарний університет, 2023

©Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», 2023

Обкладинку створено за допомогою III-генератора зображень Midjourney

ЗМІСТ

ПЕРЕКЛАДИ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

<i>Василь Стефаник</i> КАМІННИЙ ХРЕСТ	<i>Жанна Буць, Арина Менчук, Дарина Парчевська, Олександра Рибчук, Марина Шевченко</i> LA CROIX SUR LA COLLINE	7
<i>Микола Хвильовий</i> Я (РОМАНТИКА)	<i>Жанна Буць, Анна Ніколайчук, Софія Оніщук, Дарина Парчевська, Олександра Рибчук, Марина Шевченко</i> MOI (MA FACETTE ROMANTIQUE)	25
<i>Василь Симоненко</i> ВЕСІЛЛЯ ОПАНАСА КРОКВИ	<i>Лілія Школяр, Дарина Парчевська</i> MARIAGE D'OPANAS KROKVA	58
<i>Григор Тютюнник</i> ТРИ ЗОЗУЛІ З ПОКЛОНОМ	<i>Леся Бондар, Вікторія Куликова, Анна Ніколайчук, Софія Оніщук</i> TROIS COUCOUS AVEC DES EXCUSES	61
<i>Суспільне ТБ</i> ЩОДЕННИК ВЦІЛІЛОЇ	<i>Дмитро Аладько</i> SURVIVOR'S DIARY	69
<i>Мирослава Кирильчук</i> НАЙКОРОТША ЄВАНГЕЛІЯ...	<i>Олена Константинова</i> THE SHORTEST GOSPEL...	84
ПЕРЕКЛАДИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ		
<i>Werner Baumann</i> WAR-TRIGGERED FOOD CRISIS NEEDS ATTENTION NOW	<i>Софія Мелещук</i> ПРОДОВОЛЬЧА КРИЗА, ЩО Є НАСЛІДКОМ ВІЙНИ, ПОТРЕБУЄ НЕГАЙНОЇ УВАГИ	86
<i>Keith Duggan</i> UNCOVERING THE BURIED DIARY OF AN EXECUTED UKRAINIAN WRITER	<i>Валерія Мельник, Неоніла Коломієць</i> ВІДНАЙДЕНИЙ ЩОДЕННИК РОЗСТРІЛЯНОГО УКРАЇНСЬКОГО ПИСЬМЕННИКА	91
<i>The Economist</i> UKRAINE'S COMING COUNTER- OFFENSIVE MAY SHAPE ITS FUTURE— AND EUROPE'S	<i>Мирослава Вишневецька</i> ОЧІКУВАНИЙ КОНТРНАСТУП МОЖЕ ВИЗНАЧИТИ НЕ ЛИШЕ МАЙБУТНЄ УКРАЇНИ, АЛЕ Й УСІЄЇ ЄВРОПИ	104
<i>Ben Farmer</i> HOW THE TRAUMA OF WAR IS TAKING IT'S TOLL ON UKRAINE'S CHILDREN	<i>Анжела Павлів</i> ЯК ТРАВМА ВІЙНИ ВПЛИВАЄ НА ДІТЕЙ В УКРАЇНІ	107
<i>Charlotte Higgins</i> WHY AM I LEARNING UKRAINIAN? BECAUSE LANGUAGE IS POLITICAL FOR THE COUNTRY I'VE GROWN TO LOVE	<i>Ірина Осадчук</i> ЧОМУ Я ВІВЧАЮ УКРАЇНСЬКУ? ТОМУ ЩО МОВА Є ВАЖЛИВОЮ ДЛЯ КРАЇНИ, ЯКУ Я ПОЛЮБИЛА ...	111
<i>Craig Hooper</i> UKRAINE'S SHIFT TO A NEW NATO ARSENAL IS UNPRECEDENTED - AND INEVITABLE	<i>Ангеліна Федорова</i> ПЕРЕХІД УКРАЇНИ ДО НОВОГО АРСЕНАЛУ НАТО Є БЕЗПРЕЦЕДЕНТНИМ І НЕМИНУЧИМ	117
<i>Alfred Edward Housman</i> THE LADS IN THEIR HUNDREDS...	<i>Віктор Марач</i> ХЛОПЦІ СОТНЯМИ...	124
<i>John Lennon & Yoko Ono</i> HAPPY XMAS (WAR IS OVER)	<i>Марія Панасюк</i> «ІЗ РІЗМ ВСІХ (ГОДІ ВЖЕ ВОЄН)»	125
<i>Yoko Ono</i> 50 YEARS AGO, JOHN AND I HAD THE IDEA TO DO THE «WAR IS OVER!»	<i>Марія Панасюк</i> 50 РОКІВ ТОМУ У НАС З ДЖОНОМ ВИНИКЛА ІДЕЯ ПРОВЕСТИ КАМПАНІЮ «ГОДІ ВЖЕ ВОЄН!» ..	127
<i>Måneskin</i> GASOLINE	<i>Марія Панасюк</i> БЕНЗИН	129

<i>Isaac Rosenberg</i> BREAK OF DAY IN THE TRENCHES	<i>Софія Виграновська</i> СВІТАНОК В ОКОПАХ	133
<i>Benjamin Sledge</i> NO ONE HAS ADDRESSED WHY RUSSIA INVADED UKRAINE (SO I'LL DO IT)	<i>Аліна Мізинець, Катерина Андріюк</i> НІХТО НЕ АНАЛІЗУВАВ ПРИЧИНУ ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ В УКРАЇНУ (ТОМУ ЦЕ ЗРОБЛЮ Я)	134
<i>Susan Sontag</i> REGARDING THE PAIN OF OTHERS	<i>Марія Панасюк</i> ДИВЛЯЧИСЬ НА БІЛЬ ІНШИХ	142
<i>Sting</i> RUSSIANS	<i>Марія Панасюк</i> РОСІЯНАМ	147
<i>Michael Schwartz, Marc Santora</i> «PYRRHIC VICTORY»: RUSSIA CLAIMS BAKHMUT, BUT AT WHAT COST?	<i>Неоніла Коломієць</i> ПІРРОВА ПЕРЕМОГА: РОСІЯ ЗДОБУВАЄ БАХМУТ, ПРОТЕ ЯКОЮ ЦІНОЮ?	149
ПЕРЕКЛАДИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ		
<i>Kirstin Schwab</i> – SICHER?	<i>Олена Степанюк</i> БЕЗПЕЧНО?	157
<i>August Stramm</i> FEUERTAUF	<i>Олена Степанюк</i> БОЙОВЕ ХРЕЩЕННЯ	159
<i>August Stramm</i> KRIEGGRAB	<i>Олена Степанюк</i> ВІЙСЬКОВА МОГИЛА	160
ПЕРЕКЛАДИ З НОВОГРЕЦЬКОЇ МОВИ		
<i>Αγγελική Κριαρίδου</i> «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ 13»: ΤΟ «ΣΤΑΛΙΝΙΚΟ» ΣΧΕΔΙΟ ΕΞΟΝΤΩΣΗΣ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΤΗΣ ΕΣΣΔ	<i>Кіра Верещазіна</i> ОПЕРАЦІЯ 13: СТАЛІНСЬКИЙ ПЛАН ЗНИЩЕННЯ ГРЕКІВ СРСР	161
ПЕРЕКЛАДИ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ		
<i>Alicja Korek</i> PIOSENKA O KOŃCU ŚWIATA	<i>Олена Степанюк</i> ПІСЕНЬКА КІНЦЯ СВІТУ	164
<i>Renata Teresa Korek</i> POLE	<i>Олена Степанюк</i> ПОЛЕ	166
<i>Renata Teresa Korek</i> ZAPISY Z ZASYPANEJ PIWNICY	<i>Олена Степанюк</i> ЗАПИСИ ІЗ ЗАСИПАНОГО ПІДВАЛУ	167
<i>Renata Teresa Korek</i> WOŁANIE	<i>Олена Степанюк</i> ВОЛАННЯ	169
ПЕРЕКЛАДИ З ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВИ		
<i>Serge Ouaki</i> SUR LA TERRE ET DANS LE CIEL...	<i>Олена Степанюк</i> НА ЗЕМЛІ І В НЕБІ...	170
<i>Serge Ouaki</i> ECRIT TOUJOURS PENDANT LE SIÈGE DE MARIUPOL	<i>Олена Степанюк</i> НАПИСАНО ПІД ЧАС ОБЛОГИ МАРІУПОЛЯ	172
<i>Serge Ouaki</i> PARMI LES OMBRES DE MON PASSÉ	<i>Олена Степанюк</i> СЕРЕД ТІНЕЙ МОГО МИНУЛОГО	173
ПРИМІТКИ ПЕРЕКЛАДАЧІВ		174
ВІДОМОСТІ ПРО ПЕРЕКЛАДАЧІВ		177

акумуляувати таку кількість лише на обмежених ділянках. Навіть якщо вдасться пробити оборону противника, українцям потрібно ретельно продумувати ці прориви, або їхні війська опиняться під ризиком оточення.

Тож Україна та її союзники повинні підготуватися до того, що контрнаступ принесе доволі незначні перемоги або й гірше. Навіть якщо Україна все-таки перерве сухопутний шлях, немає ніякої гарантії, що Путін сяде за стіл переговорів. Без сумніву він сподівається, що якщо він затягне війну на досить довгий час, то західна підтримка України стане хиткою.

Союзники України не повинні думати, що майбутня битва буде останньою. Дуже ймовірно, що не остання. Коли пил осяде, Україні все одно прийдеться захищати свої здобутки і посилювати свою оборону, щоб ускладнити можливе повторне захоплення земель Росією. Той факт, що повторний наступ Росії навколо Бахмута пройшов так погано, не означає, що всі подібні їхні атаки будуть розбиті так само. Сполучені Штати та Європа повинні чітко дати зрозуміти, що вони підтримують подальші військові дії України.

І щоб стримати Путіна, вони також повинні чітко заявити, що будуть підтримувати Україну ще протягом багатьох років. Чим швидше Захід почне розкривати деталі гарантій безпеки, які він надасть Україні, тим краще. США та Британія (а також Росія) гарантували територіальну цілісність України в 1994 році, а потім нічого так і не зробили, так як Путін нахабно порушив це у 2014 році. Наступні гарантії повинні бути справжніми.

Переклад Мирослави Вишневської

Ben Farmer
**HOW THE TRAUMA OF WAR IS TAKING ITS TOLL
ON UKRAINE'S CHILDREN^{VIII}**

Almost 10m people may be at risk of developing a mental health condition because of the war – and many of those will be children

As a child psychologist, Oksana Sliepova used to work with families affected by Ukraine's Chernobyl nuclear disaster.

For the past eight years, she has instead treated those affected by another disaster striking the country – first Russia's 2014 aggression in the East and then this year's wholesale invasion.

Some of her patients have lost parents, or have mothers or fathers fighting on the frontline. Others have endured artillery barrages against their towns, or had to flee their homes at short notice.

«Now almost every house, every family has been touched by the war, or their relatives are fighting, or have suffered in some way,» said Ms Sliepova at the centre for socio-psychological rehabilitation in Boyarka, a town located to the south of Kyiv.

«A mother who is sending her son to the front for the third time comes to us. One of her sons is 18 years old, and he received serious chemical burns during a battle. Among my friends, everyone is somehow directly related to the war.»

The World Health Organization estimates that as many as one in five people who have experienced war or other conflict in the previous decade will have depression, anxiety, post-traumatic stress disorder, bipolar disorder or schizophrenia.

If that rule of thumb applies to Ukraine, then the United Nations body estimates nearly 10m people may be at risk of developing a mental health condition because of the war. Many of those will be children, who as well as the other burdens borne by adults, also find themselves without school and often isolated from friends.

Scarred by war

In the early stages of the invasion, Russian forces came close to Boyarka as they encroached on the Ukrainian capital. Ms Sliepova fled with family members to Bulgaria, where she witnessed traumatised refugee children.

«When children heard aeroplanes and fireworks, they lay down on the floor and looked for a place to hide, because they were afraid that it was shelling,» she recalled.

With the Russians forced out of Kyiv, she is back in Boyarka holding sessions for families and children and running her Positive youth club. On one Wednesday afternoon earlier this month, children were singing along with a local musician called Eduard «Dilya» Pristupa, who had also recorded audio fairy tales. «This is a good free initiative, parents can turn on these fairy tales to children in bomb shelters while they wait out the danger together,» said Ms Sliepova.

The psychological toll of what is happening may take years to become clear and far longer to be resolved, said Tetyana Pidkova, a clinical psychologist at Okhmatdyt children's hospital in Kyiv. She said: «Generally speaking, now all of us Ukrainians are traumatised, because the war is a trauma not only for children, but also for adults and for all Ukrainians.»

She has treated children traumatised after losing limbs, or after being caught up in fighting and explosions. Her patients often react very differently to adults, she added.

«If adults can immediately react with screams, crying, tantrums, then the child, on the contrary, can withdraw into himself and react inappropriately, that is, it can be laughter or a euphoric reaction.»

Olena Zelenska, Ukraine's first lady, has highlighted the mental toll of the war, telling the World Health Assembly earlier this year that the consequences would remain for decades. She said there was a «battle for the mental health of our people» to help them overcome their grief, shock and stress. She said: «After the things Ukrainians have witnessed under occupation, at the front, in bomb shelters, under shelling and abroad, they need rehabilitation just as much as the physically wounded.»

Бен Фармер ЯК ТРАВМА ВІЙНИ ВПЛИВАЄ НА ДІТЕЙ В УКРАЇНІ

Близько 10 мільйонам людей загрожує розвиток психічних розладів через війну; серед них велика кількість дітей

Оксана Слепова – дитячий психолог, яка раніше працювала з сім'ями, постраждалими внаслідок Чорнобильської аварії в Україні.

Протягом останніх восьми років вона лікує тих, хто постраждав від іншої катастрофи, яка вразила країну – спочатку російської агресії 2014 року на сході, а потім цьогорічного повномасштабного вторгнення.

Деякі з її пацієнтів втратили батьків, або їхні матері чи батьки воюють на передовій. Інші зазнали артилерійського обстрілу в містах, де проживали, або були змушені в стислі терміни залишити свої домівки.

«Тепер майже в кожному будинку, в кожній сім'ї відчули війну – або їхні родичі воюють або постраждали якимось чином», – каже пані Слепова у центрі соціально-психологічної реабілітації у Боярці, містечку на південь від Києва.

«Мати, яка вже втретє відправляє свого сина на фронт, приходять до нас. Один з її синів має 18 років, і він отримав серйозні хімічні опіки під час бою. Серед моїх друзів усі якось прямо пов'язані з війною».

За оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, кожен п'ятий з тих, хто пережив війну або інший конфлікт протягом минулого десятиліття, може страждати від депресії, тривожного

розладу, посттравматичного стресового розладу, біполярного розладу або шизофренії.

Якщо цю оцінку застосувати до ситуації в Україні, то тоді за нормами цієї спеціалізованої установи ООН, майже 10 мільйонів людей в країні можуть опинитися під загрозою розвитку психічного розладу через війну. Багато з них будуть діти, які, крім інших проблем, спільних із дорослими, будуть позбавлені навчання в школі і відчуватимуть відчуження від друзів.

Потерпілі від війни

На перших етапах вторгнення, коли російські війська зазіхали на українську столицю, вони підійшли впритул до Боярки. Пані Слепова втекла з сім'єю до Болгарії, де вона побачила травмованих дітей-біженців.

«Коли діти чули звуки літаків і феєрверків, вони лягали на підлогу і шукали, де б сховатися, тому що боялися, що це обстріл», – пригадувала вона.

Коли росіян вигнали з Києва, вона повернулася в Боярку, де проводить сеанси для сімей і дітей і керує молодіжним клубом «Позитив». Якось у середу на початку цього місяця діти співали разом з місцевим музикантом Едуардом Приступою (творчий псевдонім Діля), який також записував аудіоказки. «Це хороша волонтерська ініціатива, тому що батьки можуть вмикати ці казки дітям в укриттях, поки вони разом перечікують небезпеку», — сказала пані Слепова.

Тетяна Підкова, клінічний психолог дитячої лікарні «Охматдит» у Києві, каже, що психологічний вплив того, що відбувається, з'ясовується роками, а розв'язується ще довше. Вона зазначила: «Загалом, зараз ми, українці, всі травмовані, тому що війна – це травма не тільки для дітей, а й для дорослих, для всіх».

Вона лікувала дітей, які постраждали внаслідок втрати кінцівок або потрапляння під обстріли та вибухи. Вона додала, що реакції її пацієнтів-дітей часто дуже відрізняються від реакцій дорослих.

«Якщо дорослі можуть відразу відреагувати криком, плачем, істериками, то дитина, навпаки, може замкнутися в собі й відреагувати неадекватно, наприклад, це може бути сміх або реакція ейфорії».

Олена Зеленська, Перша леді України наголосила, що війна матиме величезний вплив на психіку, заявивши в своєму виступі перед Всесвітньою асамблеєю здоров'я, що наслідки цього будуть відчутні протягом десятиліть. Вона сказала, що йде «боротьба за психічне здоров'я наших людей», щоб допомогти їм подолати горе, шок і стрес. «Після того, що українці пережили в окупації, на

фронті, у бомбосховищах, під обстрілами та за кордоном, вони потребують реабілітації так само, як і фізично поранені».

Переклад Анжели Павлів

Charlotte Higgins

**WHY AM I LEARNING UKRAINIAN? BECAUSE LANGUAGE IS
POLITICAL FOR THE COUNTRY I'VE GROWN TO LOVE^{IX}**

*Speaking the language has become a global symbol of solidarity
with the victims of Vladimir Putin's aggression*

Last autumn, I started to learn Ukrainian. After a reporting trip to the country, I felt that on my return, I really should try to be less than totally linguistically helpless. The Ukrainian Institute in London offers group and individual lessons remotely with highly qualified teachers but, perversely perhaps, I decide I would like to learn from an instructor based in the country itself. I am recommended a friend of a friend, an internal refugee from the capital now living in Ivano-Frankivsk, western Ukraine.

Olya Makar, who manages to make her Zoom lessons fun and exacting, is carrying on her work despite many setbacks. Owing to Russian missile strikes on the country's energy infrastructure, she has electricity only for three two-hour blocks a day – supposedly according to a schedule, but one that can shift unexpectedly – and a patchy internet connection. We reluctantly have to cancel a couple of sessions. Like most Ukrainians I have met, she greets such problems with bracing realism; things could easily get more difficult, she says. «After each attack it's getting worse and worse,» she says. «But we will find new ways to adapt.» I also tune into the Ukrainian Lessons podcast, in which a cheerful and charming voice belonging to teacher Anna Ohoiko guides me through the early steps of learning a language: saying hello, describing family, and eating out. The first seasons of the podcast were made in 2016, and there's a bittersweet feeling in them of time-travelling to a different Ukraine, with Ohoiko describing carefree trips to the market and her favourite park in Kyiv – which was hit by Russian cruise missile attacks when I was in the city this October.

Then there is the language app, Duolingo, which, to my surprise, has a Ukrainian course. I imagined Duolingo Ukrainian may be something of a minority sport – but last month, the app's data crunchers reported that it was Duolingo's fastest-growing language of the year in the UK, with users rising by 1,254% – and that it had grown